

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbeja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge Evropejske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvise za enkrat 18 vin, ali kar je leto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala namazila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsake petitvise 24 vin, izjave in Postalo 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Grčija v verigah.

Položaj.

Položaj ni rožnat. Vsi sosedi, razven Nemčije, Švice in Grčije, so nam že napovedali vojsko. Naša pogodba z Nemčijo je podpisana že s toliko krvjo, da se razmerje do Nemčije v tej vojski ne more več izpremeniti, ostanemo si zavezniki in sobojevniki. Toda kaj še bo s Švico in Grčijo?

Švica je bila dosedaj nepristranska in sicer pošteno nepristranska, ne pa tako cigansko, kakor Italija in Rumunija. Kadar cigani po dne krajevo, se eden izmed njih med tem, ko drugi izvršujejo svojo obrt, dobrika in laska gospodarju, da bi odvrnil njegovo pozornost od glavnega dejanja. Švica se je do sedaj vedla pošteno proti nam. Toda znano je, da v Švici prebivajo tri narodnosti: nemška, francoska in italijanska. Med francoskimi in italijanskimi Švicarji so neprestano vojni hujskači na delu, ki obetajo Švicarjem Predarelsko. Toda dosedaj še je njih ruvanje ostalo brez posebnega uspeha pri vladi in velikem delu ljudstva.

Grčija bo danes ali jutri naša sovražnica, sicer neradovoljno, ampak prisiljena po četverosporazumu. Kralj, generalni štab in velik del ljudstva naše vojske, toda nesrečna lega Grčije, ki izključuje nemoten dovoz živil, jo izroča na milost in nemilost četverosporazumu. Mi mejimo na Grško, odkar smo zasidli Albanijo. Grška bi torej imela opraviti z nami v Albaniji in z Bolgarijo v Makedoniji pri Solunu. Toda da bi nam grška vojna moč postala izredno nevarna, ni pričakovati, kajti cela armada, častništvo in vojaštvo, je vsled agitacije razdeljena v za vojsko in proti vojski.

Rumunija je naš najnovejši sovražnik. Rumunija je najboljši zgled, kam pride država, v kateri in proti kateri se ne naglašajo božje in naravne zapovedi. Ko je v drugi balkanski vojski ležala Bolgarija na tleh, tedaj je kakor potuhnjena zver iz zasede skočila Rumunija na Bolgarijo in ji odtrgala Dobružo. Ta zahrbtnost bi se morala takrat od celega sveta kaznovati z orožjem in besedo, a nihče si ni upal te roparske zahrbtnosti označiti s pravim imenom. Za to se je Rumunija, predno je preteklo pet let, v drugikrat nastavila na skok in sedaj se hoče zagristi v naše meso. Četverosporazum odobrava njeno dejanje in ga proslavlja, mi pa brusimo svoja orožja, da se obranimo pred držnim in brezbožnim roparjem.

Ker je Nemčija sedaj naša najtesnejša zaveznica, je treba pogledati tudi njene sosede. Te so sledeče: Nizozemska, Danska, Norveška in Švedska. Nizozemska javnost ni prijazna Nemčiji, pač pa vladarska hiša. In kaj to pomeni, vidimo na Grškem. Zraven tega pa Nizozemec v sedanji vojski na vse strani veliko zasluži. Danska ni prijazna Nemčiji, a je tako majhna in Nemčija razvija na bojiščih tako silo, da se ne upa zapustiti svoje nepristranosti. A tudi na Norveškem javno mnenje ni za Nemčijo, toda nevarnosti ni, ker je želja, da se ohrani mir, velika in splošna. Na Švedskem je mnenje razdeljeno, en del čuti z Angleži proti Nemčiji, drugi z Nemci proti Rusom. Za to je kratka sodba o Švedski nemoč, a ravno razdeljeno mnenje na Švedskem nam je menda porok dovolj, da Švedi ostanejo med celo vojsko nepristranski. V pouk dodajemo, da je prestolno mesto Nizozemske Hag, Danske Kodaň, Nor-

veške Kristijanija in Švedske Stockholm. Na Nizozemskem vlada kraljica Viljemina iz nemškega rodu Nasavev in je omožena z nemškim vojvodom meklenburško-šverinskim Henrikom. Na Danskem vlada kralj Kristijan iz rodu Slezvig-Holštejn-Sonderburg-Glikzburg, ki pa Hohencolercem ni prijazen. Na Norveškem vlada kralj Hakon iz istega rodu kakor na Danskem. Na Švedskem vlada kralj Gustav iz francoskega rodu Bernadotte.

Izmed nevojskujočih evropskih držav, ki se jih nismo našli, ostane še samo Španija. Vlada se drži pošteno nepristranski. Kralj Altonz, katerega mati je Habsburžanka, drži v srcu baje z nami, kraljica pa je angleškega rodu. Javno mnenje je na Španskem razdeljeno: framasoni držijo s četverosporazumom, katoliške stranke z Avstrijo in njenimi zavezniki. Za Španijo se ni bati, da bi stopila v krog naših sovražnikov.

Edina država, ki bi s svojim brodom, s svojim gospodarskim dovozom in munijsko pomočjo lahko takoj naredila mir, je Severna Amerika. Toda čustvovanje je po veliki večini na strani četverosporazuma. In zraven je treba pomisliti, da Severna Amerika v tej vojski krasno zasluži in da se njeno narodno gospodarstvo neverjetno množi.

Edini, ki dela, moli in se trudi za mir, je naš sv. Oče. Kakor je iz njegovih poslanic razbrati, je njegovo srce neutulajljivo, ker vojska tako strašno mori človeški rod in utesuje človeško prostost. Samoumevno je, da papež v posebni meri sočustvuje nad Avstrijo in da mu je njena usoda zelo, zelo pri srcu. Saj je Avstrija izmed veselel kljub raznim pomankljivostim še vedno najbolj katoliška država in Habsburžani so stari in zvesti prijatelji sv. Stolice. Vsak udarec, ki zadene Avstrijo, čuti tudi sv. Stolica. Za to je nas katoličanov sveta dolžnost, da z molitvijo in orožjem branimo Avstrijo in se trudimo za njeno moč in rast!

Novi davki.

Vojska zahteva ogromnih žrtv in sicer človeških in denarnih. Sloviti vojskovodja Montekukuli je nekoč rekel: „Za vojsko je treba denarja, denarja in zopet denarja!“ Tako je bilo nekdanj in tako je zdaj. V štirih vojnih posojilih je naša državna polovica najela okoli 13 in pol milijarde kron. Letne obresti iznašajo 748 milijonov kron. V dognem času bo že razpisano peto vojno posojilo, za katero je tudi treba poskrbeti za obresti. Za plačilo vojnih posojil bomo poskrbeli po vojni, toda obresti zanje je treba najti že sedaj. Lansko in letošnje leto je vlada s cesarsko naredbo zvišala pristojbine dedščin in daritev, davek na žganje, cene tobaka, sodne in zavarovalne pristojbine. Ti poviški ji nosijo letno okoli 100 milijonov kron. Novih 50 milijonov misli dobiti iz ravnokar podržavljenega in povišanega davka na pivo. Za ostalih približno 600 milijonov kron obresti za vojna posojila moramo priti do novih virov. Dne 28. avgusta je izšla cesarska naredba, ki določa vojne pribitke ali doklade skoro na vse cesarske davke. Vojne doklade ali novi davki so se naložili: na dohodninski, pridobninski in zemljiški davek. Upelje se z novo naredbo še tudi cela vrsta drugih novih davkov ter se zvišajo razne druge pristojbine in sicer rentni davek, davek na nagrade, pristojbine kolkov, upelje se davek na stave pri dirkah itd., kar pa razun davka na vžgalice kmetsko in delavsko ljudstvo ne bo posebno zanimalo.

Dohodninski davek bo povišan še le tistim, ki imajo najmanj 3000 K letnih dohodkov. Pri 3000 K znaša vojna doklada 15% in nato zraste pri vsaki stopnji dohodkov za 5%, tako da znaša vojna doklada pri dohodkih 76.000 K 70%. Od te stopnje naprej je povišanje še večje. Pri dohodkih nad 200.000 kron znaša doklada 120%. Pridobninski davek se bo povišal v dveh stopnjah: davkoplačevalci 1. in 2. razreda bodo plačevali odslej 100%, 3. in 4. razreda — srednji in manjši obrtniki — pa 60% vojnih doklad. Najhujše bo zadel naše ljudstvo povišan zemljiški davek. Doklade na ta davek znašajo 80%. Ako je n. pr. plačeval posestnik dosedaj 120 K cesarskega davka, ga bo plačal odslej še 96 K več. Cesarska naredba pa določa, da občine, okrajni zastopi in dežele na ta novi davek ne bodo smele položiti nobenih doklad.

S to naredbo se je upeljal tudi davek na vžgalice in sicer na škafjico z 60 nežveplanimi ali 90 ževeplanimi šibicami 2 vinarja. Da pa tovarnarji in trgovci ne bodo mogli po svoje uravnati cen vžgalic, bo vlada določila najvišje cene za vžgalice.

Novi zemljiški in dohodninski davek se bo moral plačati že za leto 1916. Vlada bo izdala posebne razglase, s katerimi se bodo pozvali davkoplačevalci, da si sami izračunajo nove davčne doklade in jih plačajo vsaj do 31. decembra 1916. Posebna plačilna povelja se bodo izdala edino pri pridobnini. Od leta 1917 naprej pa se bodo novi davki plačevali ob enem z drugimi davki.

Država bo dobila od dohodninskega davka na leto 84, od pridobninskega davka 68, od zemljiškega 42 in od drugih davkov 10–20 milijonov K več kakor dosedaj.

Novo davčno breme bo za posestnike zemljišč, malih in velikih, zelo težko. Mnogi, posebno zadolženi posestniki, so že dosedaj radi izredno visokih občinskih, okrajnih, deželnih in drugih doklad, slabih letin, vremenskih uim in dragih delavskih moči zelo težko plačevali svoje davke. Odslej bo še hujše. Ker bodo tudi tovarnarji in obrtniki davku primerno podražili svoje izdelke, bo treba gledati na to, da bo smel tudi kmet za svoje pridelke zahtevati toliko višje cene, za kolikor mora plačati višje davke in mora razne potrebščine dražje plačevati. Mislimo, da se bo ta opravičena zahteva na merodajnih mestih upoštevala.

Sušite sadje!

Sadna letina na Slovenskem Štajerju letos sicer ni tako bogata, kot druga leta, a vendar je še mnogokje toliko sadja, kolikor ga je treba za domačo rabo. Pred vsem moramo letos skrbeti za posušeno sadje. Ker so nas naši sovražniki zaprli od ostalega sveta in ne moremo od drugod uvažati raznih živil, moramo skrbeti, da si oskrbimo domače nadomestke. Vlada je z raznimi odredbami omejila uporabo mesa, masti, olja, moke, fižola, kave, sladkorja itd. Suho sadje je skoro za vse vrste teh živil izboren in zdrav nadomestek. Posušeno sadje se da dobro in na mnogovrsten način porabiti v gospodinjstvu, radi neznatne teže in skrajne trpežnosti ga lahko dajemo našim vojakom seboj na bojišče ali pa ga pošljemo za njimi. Posušeno sadje posebno radi uživajo otroci. Radi tega bo letos prav dobro, ako nasušimo mnogo sadja, da ga bomo lahko dajali pozimi otrokom sboj v šole namesto kruha. Posušeno sadje je izborno sredstvo zoper razne bolezni. Čaj, v katerem se je kuhalo suho sadje, je priznано sredstvo zoper slab želodec, drisko itd.

Naših vrlih slovenskih gospodinj ni treba posebej učiti, kako se suši sadje. Za domačo rabo je sadje, posušeno v peči, sušilnicah, na štedilnikih ali na solneu popolnoma dobro. Skrbeti pač moramo, da sadje ne pride preveč v dotiko z dimom in da ga s-